

Z A K O N
O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I
REPUBLIKE PORTUGAL O UZAJAMNOM PODSTICANJU I
ZAŠTITI ULAGANJA

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum između Republike Srbije i Republike Portugal o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja, sačinjen u Lisabonu 16. septembra 2009. godine , u originalu na srpskom, portugalskom i engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma između Republike Srbije i Republike Portugal o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja u originalu na srpskom jeziku glasi:

S P O R A Z U M
IZMEĐU
REPUBLIKE SRBIJE
I
REPUBLIKE PORTUGAL
O UZAJAMNOM PODSTICANJU I ZAŠTITI ULAGANJA

Republika Srbija i Republika Portugal (u daljem tekstu: Strane),

U želji da intenziviraju ekonomsku saradnju između dve države,

U nameri da ohrabre i stvore povoljne uslove za ulaganja izvršena od strane ulagača jedne Strane na teritoriji druge Strane, na bazi jednakosti i uzajamne koristi,

Uverene da će uzajamno podsticanje i zaštita ulaganja na osnovu ovog Sporazuma podstaći održivi ekonomski razvoj,

Sporazumele su se o sledećem:

Član 1.

Definicije

U smislu ovog sporazuma:

1. Izraz „ulaganje” označava svaku vrstu sredstava koju ulagač jedne Strane uloži na teritoriji druge Strane, u skladu sa njenim zakonima i propisima i obuhvata posebno, mada ne i isključivo:

(a) svojinu na pokretnim i nepokretnim stvarima kao i druga srodna prava na stvari, kao što su hipoteka, zaloga i jemstvo;

(b) akcije, obveznice, deonice ili bilo koji drugi oblik učešća u kapitalu privrednih društava i/ili ekonomski interes koji proističe iz određene aktivnosti privrednog društva;

(v) novčana potraživanja, kao i bilo koja druga potraživanja koja imaju ekonomsku vrednost, ali ne obuhvata novčana potraživanja koja proističu iz komercijalnih ugovora po osnovu prodaje roba i usluga, ili kredita odobrenih u vezi sa takvim komercijalnim ugovorima ;

(g) prava intelektualne svojine, kao što su autorska prava, patenti, modeli korišćenja, industrijski dizajn, trgovački znaci, trgovačko ime, trgovinske i poslovne tajne, tehnički procesi, kao i *know how* i *goodwill*;

(d) koncesije odobrene zakonom ili na osnovu ugovora ili administrativnog akta izdatog od strane nadležnog državnog organa, uključujući koncesije za ispitivanje, istraživanje, vađenje i korišćenje prirodnih bogatstava.

2. Bilo kakva promena oblika u kome se ulaganje vrši neće uticati na njegov karakter kao ulaganja, pod uslovom da takva promena nije u suprotnosti sa zakonima i propisima Strane na čijoj teritoriji je ulaganje izvršeno.

3. Izraz „ulagač” označava bilo koje lice jedne Strane koje ulaže na teritoriji druge Strane u skladu sa njenim zakonima:

(a) fizičko lice koje ima državljanstvo bilo koje Strane;

(b) pravno lice, uključujući korporacije, kompanije ili druga privredna društva ili udruženja, čije sedište je na teritoriji bilo koje Strane, a koje je osnovano ili organizovano u skladu sa zakonima te Strane.

4. Izraz „prihodi” označava novčane iznose koje donosi ulaganje u određenom periodu i obuhvata, posebno, ali ne i isključivo, profit, dividende, kamate, naknade po osnovu intelektualne svojine, naknade za tehničku pomoć, kao i druge oblike prihoda u vezi sa ulaganjem.

5. U slučajevima da se prihod od ulaganja, u gore navedenom smislu, reinvestira, ti reinvestirani prihodi se takođe smatraju prihodima po osnovu prvobitnog ulaganja.

6. Prihodi od ulaganja zaštićeni su na isti način kao i ulaganje.

7. Izraz „teritorija” označava:

- U odnosu na Republiku Srbiju: Teritoriju nad kojom Republika Srbija vrši suverena prava i jurisdikciju u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim pravom.
- U odnosu na Republiku Portugal: Teritoriju nad kojom Republika Portugal ostvaruje, u skladu sa međunarodnim pravom i svojim nacionalnim zakonima suverena prava ili jurisdikciju, uključujući teritoriju zemljišta, teritorijalno more i vazdušni prostor nad njima, kao i morsku teritoriju izvan granice teritorijalnog mora, uključujući morsko i podmorsko dno.

Član 2.

Primena

Ovaj sporazum se odnosi na sva ulaganja koja izvrše ulagači jedne Strane na teritoriji druge Strane pre kao i posle njegovog stupanja na snagu u skladu sa važećim zakonskim odredbama, ali se ne primenjuje na sporove koji su nastali pre njegovog stupanja na snagu.

Član 3.

Podsticanje i zaštita ulaganja

1. Svaka Strana će podsticati i stvarati povoljne uslove za ulagače druge Strane da ulažu na njenoj teritoriji i dozvoljavati takva ulaganja na svojoj teritoriji u skladu sa svojim zakonima i propisima.

2. Ulaganja ulagača svake Strane izvršena u skladu sa važećim zakonima i propisima će, u svako vreme, uživati pravičan i ravnopravan tretman i punu zaštitu i bezbednost na teritoriji druge Strane.

3. Nijedna od Strana neće, ni na koji način, nerazumnim ili diskriminatornim merama ometati upravljanje, održavanje, korišćenje, uživanje ili raspolaganje ulaganjima ulagača druge Strane na svojoj teritoriji.

Član 4.

Nacionalni tretman

i tretman najpovlašćenije nacije

1. Ulaganja ulagača jedne Strane na teritoriji druge Strane će uživati tretman koji neće biti manje povoljan od onog koji druga Strana obezbeđuje

ulaganjima sopstvenih ulagača ili ulaganjima ulagača trećih država, zavisno od toga koji je povoljniji.

2. Ulagači jedne Strane će uživati, u pogledu upravljanja, održavanja, korišćenja, uživanja ili raspolaganja njihovim ulaganjima, tretman koji nije manje povoljan od tretmana koji druga Strana dodeljuje sopstvenim ulagačima ili ulagačima trećih zemalja.

3. Tretman najpovlašćenije nacije će se primenjivati i na rešavanje sporova.

4. Odredbe ovog člana neće se tumačiti kao obaveza Strane da ulagačima druge Strane daje bilo kakvu prednost u tretmanu, preferencijale ili privilegije koje Strana može dodeliti u okviru:

(a) sadašnjeg ili budućeg sporazuma o slobodnoj trgovini, carinskoj uniji, zajedničkom tržištu, ili sličnom međunarodnom sporazumu uključujući i neke druge oblike regionalne ekonomske saradnje u kojoj svaka Strana jeste ili može postati član; i

(b) bilateralnog ili multilateralnog sporazuma, bez obzira da li ima karakter regionalnog ili ne, koji se u celosti ili delimično odnosi na oporezivanje.

5. Strane su saglasne da se odredbe ovog člana neće odnositi na pravo svake Strane da primenjuje odgovarajuće odredbe svojih poreskih zakona koje se odnose na razlike u statusu poreskih obveznika u zavisnosti od toga da li su rezidenti ili ne, ili u zavisnosti od mesta gde su uložili svoj kapital.

Član 5.

Primena drugih odredaba

1. Ako odredbe zakona bilo koje od Strana, ili obaveze koje postoje po osnovu međunarodnog prava ili se utvrđuju između Strana ovim sporazumom, sadrže odredbe, opšte ili posebne, kojima se ulaganjima ulagača druge Strane, daje tretman koji je povoljniji od tretmana koji se obezbeđuje ovim Sporazumom, takve odredbe će, u meri u kojoj su povoljnije, imati prednost u primeni nad ovim Sporazumom.

2. Svaka Strana će ispuniti i druge nastale obaveze, izuzev onih utvrđenih ovim Sporazumom koje se tiču ulaganja ulagača druge Strane na njenoj teritoriji.

Član 6.

Eksproprijacija

1. Ulaganja ulagača bilo koje Strane neće biti nacionalizovana, eksproprijisana, niti podvrgnuta drugim merama po dejstvu jednakim nacionalizaciji ili eksproprijaciji (u daljem tekstu: eksproprijacija) na teritoriji druge Strane, osim na osnovu zakona, u javnom interesu, na nediskriminatornoj osnovi i uz promptnu naknadu.

2. Ovakva naknada će odgovarati tržišnoj vrednosti eksproprijisanog ulaganja kakva je bila neposredno pre eksproprijacije ili pre nego što je eksproprijacija postala opšte poznata činjenica, u zavisnosti od toga šta je bilo pre.

3. Naknada će biti isplaćena bez odlaganja, uključivaće uobičajenu tržišnu kamatu obračunatu od dana kada je eksproprijacija izvršena do datuma isplate, i biće hitna, efikasna, odgovarajuća i slobodno transferabilna u konvertibilnu valutu u skladu sa obračunskim kursom koji se primenjuje na dan transfera na teritoriji Strane gde je ulaganje izvršeno.

4. Ulagači čije je ulaganje ekspropisano će imati pravo, u skladu sa zakonima Strane koja vrši eksproprijaciju, na hitno rešavanje njegovog predmeta od strane sudskog ili drugog nezavisnog organa te Strane, i na vrednovanje njegovog ulaganja u skladu sa principima navedenim u ovom članu.

Član 7.

Naknada gubitaka

1. Ulagači jedne Strane čija ulaganja pretrpe štetu na teritoriji druge Strane usled rata ili drugog oružanog sukoba, ustanka, vanrednog stanja, ili drugog događaja koji se takvim smatra u skladu sa međunarodnim pravom, obezbediće u pogledu naknade, obeštećenja, ili drugog načina utvrđenja naknade štete, tretman koji nije manje povoljan od onog koji ta Strana daje sopstvenim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće države, u zavisnosti od toga koji je povoljniji.

2. Bez obzira na odredbe stava 1. ovog člana, ulagačima jedne Strane ugovornice koji, u bilo kojoj od situacija navedenih u tom stavu, pretrpe štetu na teritoriji druge Strane ugovornice, koja je posledica:

(a) zaplene njihove imovine od strane organa vlasti druge Strane ugovornice, ili

(b) uništavanja njihove imovine od strane organa vlasti druge Strane ugovornice, koje nije nastalo kao posledica oružanog sukoba i nije bilo neophodno usled nastale situacije,

obezbediće se pravična i odgovarajuća naknada pretrpljene štete nastale zaplenom ili uništavanjem njihove imovine.

3. Naknada navedena u ovom članu biće pravična i adekvatna, platiće se bez odlaganja i biće slobodno transferabilna u konvertibilnu valutu, po obračunskom kursu koji se primenjuje na dan transfera na teritoriji Strane gde je ulaganje izvršeno.

Član 8.

Transferi

1. Svaka Strana će, u skladu sa svojim zakonima i propisima, garantovati ulagačima druge Strane, slobodan transfer novčanih iznosa koji se odnose na njihova ulaganja, po odbitku svih fiskalnih i drugih finansijskih obaveza, a posebno, mada ne i isključivo:

(a) uloženog kapitala i dodatnih sredstava za održavanje ili povećanje uložених sredstava;

(b) prihoda određenih u članu 1. stav 4. ovog Sporazuma;

(v) sredstava za korišćenje, otplatu i održavanje kredita, za koji su obe Strane saglasne da predstavlja ulaganje;

(g) prihoda od ukupne ili delimične prodaje ili likvidacije ulaganja;

(d) iznosa naknada i drugih plaćanja u skladu čl. 6. i 7. ovog Sporazuma;

(đ) plaćanja koja mogu biti izvršena u ime ulagača u skladu sa članom 9. Ovog Sporazuma;

e) plaćanja koja proizilaze iz rešavanja sporova u skladu sa članom 11. Ovog Sporazuma;

(ž) zarada koje su zaradili strani radnici ovlašćeni da rade u vezi sa ulaganjem na teritoriji druge Strane.

2. Transferi navedeni u ovom članu vršiće se bez odlaganja, u konvertibilnoj valuti, po obračunskom kursu koji se primenjuje na dan transfera na teritoriji Strane u kojoj je ulaganje izvršeno.

3. U smislu ovog člana, smatraće se da je transfer izvršen „bez nepotrebnog odlaganja“, kada je realizovan za vreme koje je uobičajeno potrebno za ispunjenje neophodnih formalnosti, koje ni u kom slučaju neće trajati duže od trideset (30) dana od dana kada je podnet zahtev za realizaciju transfera.

Član 9.

Prenos prava (Subrogacija)

Ako Strana ili njena ovlašćena agencija izvrši plaćanje naknade štete sopstvenom ulagaču na osnovu garancije koju je dala za ulaganje na teritoriji druge Strane, drugoj Strana će biti preneti prava ili aktivnosti tog ulagača i ona ih može koristiti u istim rokovima i pod istim uslovima kao i njihov prvobitni imalac.

Član 10.

Rešavanje sporova između Strana

1. Sporovi koji nastanu između Strana u vezi sa tumačenjem ili primenom ovog sporazuma rešavaće se, po mogućnosti, pregovorima, diplomatskim putem.

2. Ako se spor između Strana ne reši na ovaj način u roku od šest (6) meseci od dana započinjanja pregovora on će, na zahtev jedne od Strana, biti podnet arbitražnom sudu na rešavanje.

3. Arbitražni sud iz stava 2. ovog člana će se konstituisati na *ad hoc* osnovi, za svaki pojedinačni slučaj, na sledeći način:

a) Svaka Strana će imenovati po jednog člana, a ova dva člana će predložiti trećeg državljanina treće zemlje, da bude predsednik koga će imenovati obe Strane.

b) Članovi će biti imenovani u roku od dva (2) meseca, a predsednik u roku od tri (3) meseca od dana kada bilo koja Strana pismeno obavesti drugu da želi da pokrene spor pred arbitražnim sudom.

v) Predsednik arbitražnog suda treba da bude državljanin treće zemlje sa kojom svaka od Strana održava diplomatske odnose.

4. Ako se u rokovima utvrđenim u stavu 3. ovog člana ne konstituiše arbitražni sud, svaka Strana može, u odsustvu nekog drugog sporazuma, zatražiti od Predsednika Međunarodnog suda pravde da obavi potrebna imenovanja.

5. Ako je Predsednik državljanin bilo jedne ili druge Strane, ili ako je na drugi način sprečen da obavi ovu funkciju, imenovanje može izvršiti član Suda koji je sledeći po starešinstvu i koji nije državljanin bilo jedne ili druge Strane niti je na drugi način sprečen da obavi imenovanja.

6. Arbitražni sud će utvrditi sopstvenu proceduru rada.

7. Arbitražni sud će odlučivati na osnovu odredaba ovog Sporazuma, kao i opšteprihvaćenih principa i pravila međunarodnog prava.

8. Arbitražni sud donosi odluke većinom glasova.

9. Odluke arbitražnog suda su konačne i obavezujuće za obe Strane.

10. Svaka Strana će snositi troškove učešća svog arbitra i svojih predstavnika u arbitražnom postupku. Troškove Predsednika i preostale troškove podjednako će snositi obe Strane.

11. Arbitražni sud može doneti i drugačiju odluku po pitanju troškova.

Član 11.

Rešavanje sporova između ulagača i druge Strane

1. Spor koji može nastati između ulagača jedne Strane i druge Strane koji prizilazi iz ulaganja ulagača na teritoriji druge Strane rešavaće se prijateljskim putem kroz pregovore.

2. Ako se spor ne može rešiti u skladu sa stavom 1. ovog člana u roku od šest (6) meseci od dana podnošenja pismenog zahteva za rešavanje, ulagač može spor podneti na rešavanje:

(a) nadležnom sudu Strane ugovornice na čijoj teritoriji je izvršeno ulaganje; ili

(b) Međunarodnom centru za rešavanje investicionih sporova (ICSID) kroz mirenje i suđenje, osnovanog u skladu sa odredbama Konvencije o rešavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, otvorene za potpisivanje u Vašingtonu 18. marta 1965. godine, ili

(v) *ad hoc* arbitražnom sudu, osnovanom u skladu sa Arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za trgovinsko pravo (*UNCITRAL*); ili

(g) bilo kom drugom arbitražnom sudu, ukoliko država koja je strana u sporu da za to svoju saglasnost.

3. Odluka o izboru da se spor rešava na neki od gore pomenutih načina je konačna.

4. Bez obzira na stav 3. ovog člana, ukoliko ulagač odluči da spor rešava pred domaćim sudom Strane gde je ulaganje izvršeno, i ukoliko odluka tog suda ne bude doneta u periodu od dvadesetičetiri (24) meseca, ulagač može spor podneti na rešavanje međunarodnom arbitražnom sudu u skladu sa stavom 2. ovog člana, i mora o toj svojoj odluci da obavesti domaći sud.

5. Odluka će biti konačna i primenjivaće se na strane u sporu i neće biti predmet preispitivanja drugim pravnim sredstvima osim onim predviđenim u domaćim zakonima ili propisima. Odluka će biti izvršavana u skladu sa domaćim zakonom Strane na čijoj teritoriji je ulaganje izvršeno.

6. Kada je sudska ili arbitražna procedura okončana i Strana ne postupi ili ne primeni presudu donetu u skladu sa ovim članom, obe Strane mogu, kao izuzetak, koristiti diplomatske kanale radi garantovanja izvršenja navedene presude.

Član 12.

Konsultacije

Predstavnici Strana će, kada je potrebno, održati konsultacije o bilo kom pitanju u vezi sa tumačenjem i primenom ovog sporazuma. Konsultacije će se održati na predlog jedne od Strana, koja će, ukoliko je potrebno, predložiti mesto i vreme, a koje će biti dogovoreno diplomatskim putem.

Član 13.

Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum će stupiti na snagu tridesetog dana od dana koji sledi posle prijema poslednjeg pisanog obaveštenja diplomatskim putem, kojim se potvrđuje da je unutrašnja pravna procedura za njegovo stupanje na snagu, ispunjena.

Član 14.

Trajanje i prestanak važenja Sporazuma

1. Ovaj Sporazum ostaje na snazi u periodu od deset (10) godina.
2. Ovaj sporazum će automatski nastaviti da važi u sukcesivnim periodima od po pet godina neograničeno, osim ako jedna Strana pismeno, diplomatskim putem, ne obavesti drugu Stranu, najmanje godinu dana pre isteka roka, o svojoj nameri da raskine Sporazum.
3. Po isteku osnovnog perioda od deset godina, svaka Strana može raskinuti Sporazum dostavljanjem pismenog obaveštenja o tome drugoj Strani, najmanje godinu dana pre isteka roka. Obaveštenje će biti dostavljeno diplomatskim putem.
4. Kada se radi o ulaganjima realizovanim pre prestanka važenja ovog Sporazuma, odredbe članova od 1. do 12. i dalje će ostati na snazi u periodu od narednih deset godina od datuma prestanka njegovog važenja.

Sačinjeno u Lisabonu dana 16. septembra 2009. godine u dva originala, svaki na srpskom, portugalskom i engleskom jeziku pri čemu su svi tekstovi podjednako autentični. U slučaju bilo kakve razlike u tumačenju ovog Sporazuma, merodavan je tekst na engleskom jeziku.

ZA REPUBLIKU SRBIJU

Ambasador Duško Lopandić

Ambasador Republike Srbije u
Republici Portugal

ZA REPUBLIKU PORTUGAL

**Ambasador Maria Margarida
Figueiredo**

Generalni direktor za tehničke i
ekonomske poslove u
Ministarstvu spoljnih poslova

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije-Međunarodni ugovori“.